

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
СУМСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

10 серпня 2017 року

м. Суми

№ 01-20/1368

**Виконавчий комітет
Ямпільської селищної ради**

**41200, Сумська обл., смт. Ямпіль,
вул. Шкільна, 4**

**Щодо припинення дій, які містять
ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції**

До Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надійшла заява ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ «САН ОЙЛ» від 18 липня 2017 року № 34/07.17 стосовно неправомірності дій виконавчого комітету Ямпільської селищної ради по забороні реалізації алкогольних напоїв у стаціонарних об'єктах торгівлі та малих архітектурних формах, окрім закладів ресторанного господарства, з 22.00 год. до 10.00 год. і зобов'язання керівників торгових підприємств дотримуватися цього графіку.

У ході проведеного дослідження Відділенням було встановлено наступне.

Відповідно до частини першої статті 10 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» селищні ради є органами місцевого самоврядування, що представляють відповідні територіальні громади та здійснюють від їх імені та в їх інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією України, цим та іншими законами.

Статтею 1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено, що виконавчі органи рад – це органи, які відповідно до Конституції України та цього Закону створюються сільськими, селищними, міськими, районними в містах (у разі їх створення) радами для здійснення виконавчих функцій і повноважень місцевого самоврядування у межах, визначених цим та іншими законами.

Відповідно до статті 5 Закону України «Про місцеве самоврядування» місцеве самоврядування включає виконавчі органи сільської, селищної, міської ради.

Таким чином виконавчий комітет Ямпільської селищної ради є органом місцевого самоврядування.

Згідно з частиною другою статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Частиною третьою статті 24 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено, що органи місцевого самоврядування та їх посадові особи діють лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і законами України, та керуються у своїй діяльності Конституцією і законами України, актами

Президента України, Кабінету Міністрів України, а в Автономній Республіці Крим – також нормативно-правовими актами Верховної Ради і Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятими у межах їхньої компетенції.

Статтею 4 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено, що одним із основних принципів місцевого самоврядування є законність.

Відносини органів державної влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю із суб'єктами господарювання; суб'єктів господарювання з іншими суб'єктами господарювання, із споживачами, іншими юридичними та фізичними особами у зв'язку з економічною конкуренцією регулюються Законом України «Про захист економічної конкуренції» (стаття 2 Закону України «Про захист економічної конкуренції»). Цей Закон застосовується до відносин, які впливають чи можуть вплинути на економічну конкуренцію на території України.

Згідно з приписами частини другої статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи місцевого самоврядування зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.

Отже, відповідно до вказаних законодавчих норм, реалізація виконавчим комітетом Ямпільської селищної ради покладених на нього повноважень має здійснюватись з дотриманням вимог чинного законодавства, у тому числі Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Виконавчим комітетом Ямпільської селищної ради прийнято рішення від 25.10.2016 № 6 «Про заборону торгівлі алкогольними, слабоалкогольними напоями у вечірній та нічний час» (надалі - Рішення).

Здійснивши аналіз Рішення відділенням виявлені положення, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію на ринку роздрібної торгівлі алкогольними напоями на території смт. Ямпіль.

Зокрема, у пункті 1 цього Рішення встановлена заборона реалізації алкогольних напоїв у стаціонарних об'єктах торгівлі та малих архітектурних формах, окрім закладів ресторанного господарства, з 22.00 год. до 10.00 год. і зобов'язано керівників торгових підприємств дотримуватися цього графіку. Крім цього зазначеним пунктом передбачена необхідність звернути увагу власникам торговельних підприємств на недопустимості продажу алкоголю неповнолітнім.

Основні засади державної політики щодо регулювання, зокрема, роздрібної торгівлі алкогольними напоями, забезпечення їх високої якості та захисту здоров'я громадян, а також посилення боротьби з незаконним виробництвом та обігом алкогольних напоїв і тютюнових виробів на території України визначає Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» від 19.12.1995 № 481/95-ВР (далі – Закон № 481/95-ВР).

Відповідно до статті 15 Закону № 481/95-ВР імпорт, експорт і оптова торгівля алкогольними напоями та тютюновими виробами можуть здійснюватися суб'єктами господарювання всіх форм власності за наявності ліцензій.

Також, цією статтею визначено, що роздрібна торгівля алкогольними напоями (крім столових вин) може здійснюватися суб'єктами господарювання всіх форм власності, у тому числі їх виробниками, за наявності у них ліцензій.

Приписами статті 1 Закону № 481/95-ВР визначено, що ліцензія (спеціальний дозвіл) – документ державного зразка, який засвідчує право суб'єкта господарювання на провадження одного із зазначених у цьому Законі видів діяльності протягом визначеного строку.

Відповідно до статті 1 Закону № 481/95-ВР, оптова торгівля – діяльність по придбанню і відповідному перетворенню товарів для наступної їх реалізації суб'єктам господарювання роздрібної торгівлі, іншим суб'єктам господарювання; роздрібна торгівля – діяльність по продажу товарів безпосередньо громадянам та іншим кінцевим

споживачам для їх особистого некомерційного використання незалежно від форми розрахунків, у тому числі на розлив у ресторанах, кафе, барах, інших суб'єктах господарювання громадського харчування.

Основні вимоги до роздрібної торгівлі горілкою і лікєро-горілочаними виробами, вином виноградним та плодово-ягідним, коньяком, шампанським, вином ігристим (далі - алкогольні напої) і спрямовані на забезпечення прав споживачів щодо належної якості товару і рівня торговельного обслуговування визначені Правилами роздрібної торгівлі алкогольними напоями, які затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 30.07.1996 № 854 (далі – Правила роздрібної торгівлі).

Відповідно до абзацу другого пункту 1 Правил роздрібної торгівлі, алкогольні напої – продукти, одержані шляхом спиртового бродіння цукровмісних матеріалів або виготовлені на основі харчових спиртів з вмістом спирту етилового понад 1,2 відсотка об'ємних одиниць, які відносяться до товарних груп Гармонізованої системи опису і кодування товарів під кодами 22 04, 22 05, 22 06, 22 08.

Стаття 15-3 Закону № 481/95-ВР встановлює вичерпний перелік обмежень щодо продажу пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв, вин столових, а саме, забороняється продаж пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв, вин столових, зокрема:

- особами, які не досягли 18 років;

- особам, які не досягли 18 років;

- у приміщеннях та на території навчальних закладів, закладів охорони здоров'я, крім ресторанів, що знаходяться на території санаторіїв;

- у приміщеннях спеціалізованих торговельних організацій, що здійснюють торгівлю товарами дитячого асортименту або спортивними товарами, а також у відповідних відділах (секціях) універсальних торговельних організацій;

- у закритих спортивних спорудах (крім пива у пластиковій тарі);

- з торгових автоматів;

- на полицях самообслуговування (крім тютюнових виробів у блоках та алкогольних, слабоалкогольних напоїв, вин столових, пива);

- з рук;

- у невизначених для цього місцях торгівлі.

Інших обмежень щодо роздрібної торгівлі алкогольними напоями та пивом Законом № 481/95-ВР не передбачено.

Частиною третьою статті 15-3 Закону № 481/95-ВР визначено, що на час проведення масових заходів сільські, селищні та міські ради в межах відповідної адміністративної території можуть заборонити або обмежити продаж пива (крім пива у пластиковій тарі), алкогольних, слабоалкогольних напоїв, вин столових та куріння тютюнових виробів.

Крім того, підпунктом 4 пункту «б» статті 30 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено, що до відання органів місцевого самоврядування належать делеговані повноваження щодо встановлення за погодженням з власниками зручного для населення режиму роботи розташованих на відповідній території підприємств, установ та організацій сфери обслуговування незалежно від форм власності.

Водночас, вказані повноваження стосуються встановлення (лише за погодженням з власником) саме режиму роботи, тобто розподілу робочого часу протягом відповідного календарного періоду (дня, тижня, місяця, року), але не встановлення обмеження на реалізацію певного виду продукції (товарів) у визначений органом місцевого самоврядування проміжок доби.

Отже, орган місцевого самоврядування не має повноважень самостійно встановлювати постійну, не на час проведення масових заходів, заборону продавати алкогольні, слабоалкогольні напої та пива, в тому числі у певні години доби.

Конституційні основи правового господарського порядку в Україні становлять, зокрема: право кожного на підприємницьку діяльність, не заборонену законом, визначення виключно законом правових засад і гарантій підприємництва; забезпечення державою захисту конкуренції у підприємницькій діяльності, недопущення зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірного обмеження конкуренції та недобросовісної конкуренції, визначення правил конкуренції та норм антимонопольного регулювання виключно законом; визнання і дія в Україні принципу верховенства права (частина друга статті 5 Господарського кодексу України).

Загальними принципами господарювання в Україні відповідно до статті 6 Господарського кодексу України є:

- забезпечення економічної багатоманітності та рівний захист державою усіх суб'єктів господарювання;

- свобода підприємницької діяльності у межах, визначених законом;

- заборона незаконного втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини.

Підприємці мають право без обмежень самостійно здійснювати будь-яку підприємницьку діяльність, яку не заборонено законом. Особливості здійснення окремих видів підприємництва встановлюються законодавчими актами (частина перша, друга статті 43 Господарського кодексу України).

Відповідно до частини першої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», антиконкурентними діями органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю є прийняття будь-яких актів (рішень, наказів, розпоряджень, постанов тощо), надання письмових чи усних вказівок, укладення угод або будь-які інші дії чи бездіяльність органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю (колегіального органу чи посадової особи), які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.

Згідно з абзацом дев'ятим частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», антиконкурентними діями органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, зокрема, визнається дія, якою встановлюються не передбачені законами України заборони та обмеження самостійності підприємств, у тому числі щодо придбання чи реалізації товарів, ціноутворення, формування програм діяльності та розвитку, розпорядження прибутком.

Згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» вчинення антиконкурентних дій органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.

Отже, дії виконавчого комітету Ямпільської селищної ради по встановленню заборони реалізації алкогольних напоїв у стаціонарних об'єктах торгівлі та малих архітектурних формах, окрім закладів ресторанного господарства, з 22.00 години до 10.00 години, передбаченої пунктом 1 рішення від 25.10.2016 № 6 «Про заборону торгівлі алкогольними, слабоалкогольними напоями у вечірній та нічний час», містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, яке передбачене пунктом 3 статті 50, частиною першою та абзацом дев'ятим частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді вчинення антиконкурентних дій органом місцевого самоврядування, що полягає у встановленні не передбаченої законами України заборони та обмеження самостійності підприємств щодо реалізації товарів.

На підставі наведеного, керуючись статтями 12, 12-1, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної

конкуренції» та пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року №32-р, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року № 291/5482 (зі змінами), адміністративна колегія Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає виконавчому комітету Ямпільської селищної ради такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. У місячний строк з дня отримання цих рекомендацій припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції шляхом скасування заборони реалізації алкогольних напоїв у стаціонарних об'єктах торгівлі та малих архітектурних формах, окрім закладів ресторанного господарства, з 22.00 години до 10.00 години, передбаченої пунктом 1 рішення виконавчого комітету Ямпільської селищної ради «Про заборону торгівлі алкогольними, слабоалкогольними напоями у вечірній та нічний час» від 25.10.2016 № 6.

Про результати розгляду цих рекомендацій повідомити Сумське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України у десятиденний строк з дня їх отримання.

Про результати виконання цих рекомендацій повідомити Сумське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України у п'ятиденний строк з дня їх виконання.

Разом із тим, доводимо до Вашого відома, що за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення законодавства про захист економічної конкуренції, провадження у справі не розпочинається.

Голова колегії

Є.М. Касьян

Члени колегії

В.М. Коваленко

А.О. Товстуха